

ZAKRES LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU

1. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR

- 1) nazwa i status prawny LGD oraz data jej rejestracji i numer w Krajowym Rejestrze Sądowym;
- 2) opis procesu budowania partnerstwa;
- 3) charakterystyka partnerów i sposób rozszerzania/zmiany składu LGD;
- 4) struktura ciała decyzyjnego;
- 5) zasady i procedury funkcjonowania LGD;
- 6) kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład ciała decyzyjnego w formie załącznika do LSR podlegającego aktualizacji w zależności od zmiany składu ciała decyzyjnego;
- 7) doświadczenie LGD i partnerów LGD w realizacji operacji w formie załącznika do LSR

2. Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności (maksymalnie 20 stron)

- 1) uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe;
- 2) ocena społeczno - gospodarcza obszaru (w tym potencjał demograficzny i gospodarczy obszaru oraz poziom aktywności społecznej);
- 3) specyfika obszaru

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR, wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

4. Cele ogólne i szczegółowe LSR oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia

5. Misja LGD

6. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR

- 7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć**
- 8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć**
- 9. Procedura wyboru operacji przez LGD w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, w tym przyjęte przez LGD kryteria lokalne wraz z opisem procedury ich zmiany**
- 10. Budżet LSR dla każdego roku realizacji LSR**
- 11. Opis procesu przygotowania LSR**
- 12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR**
- 13. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej**
- 14. Powiązania LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR**
- 15. Planowane działania/przedsięwzięcia/operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze LSR**
- 16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich**
- 17. Informacja o załącznikach**

INSTRUKCJA SPORZĄDZANIA LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU

1. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR

- 1) nazwa i status prawny LGD oraz data jej rejestracji i numer w Krajowym Rejestrze Sądowym,
- 2) opis procesu budowania partnerstwa,

W tym punkcie należy przedstawić proces powstawania LGD i pozyskiwania partnerów.

- 3) charakterystyka partnerów i sposób rozszerzania/zmiany składu LGD

W tym punkcie należy opisać:

- a) partnerów wchodzących w skład LGD, wykazując reprezentatywność poszczególnych sektorów w stosunku do liczby podmiotów na obszarze LGD,
- b) zasady i sposób rozszerzania składu LGD,
- 4) struktura ciała decyzyjnego

W tym punkcie należy opisać

- a) skład ciała decyzyjnego wykazując jego reprezentatywność w stosunku do składu partnerstwa,
- b) sposób powołania i zmiany składu ciała decyzyjnego,
- c) rolę i zadania ciała decyzyjnego,
- 5) zasady i procedury funkcjonowania LGD

W tym punkcie należy przedstawić:

- a) rozdział funkcji pomiędzy poszczególne organy LGD (w tym wykazanie rozdzielenia funkcji decyzyjnej (ciało decyzyjne) od zarządczej (zarząd),
- b) regulamin funkcjonowania LGD zapewniający przejrzystość i jawność podejmowanych decyzji,
- c) procedurę rekrutacji pracowników, w tym wymagania konieczne oraz pożądane,
- d) procedurę postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników o określonych wymaganiach,
- e) opisy stanowisk,
- f) zasady funkcjonowania biura, warunki techniczne i lokalowe,
- 6) kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład ciała decyzyjnego **w formie załącznika** do LSR podlegającego aktualizacji w zależności od zmiany składu ciała decyzyjnego

Lp.	Imię i nazwisko	Podmiot delegujący	Adres zamieszkania	Zakres odpowiedzialności	Doświadczenie	Kwalifikacje

Do LSR należy dołączyć dokumenty potwierdzające posiadane kwalifikacje i doświadczenie.

7) doświadczenie LGD i partnerów LGD w realizacji operacji **w formie załącznika** do LSR:

- a) o charakterze podobnym do zakresu pomocy określonym dla osi 3 i 4,
- b) innych, realizowanych na obszarach wiejskich,

Lp.	Partner	Siedziba/adres zamieszkania	Doświadczenie

2. Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności (maksymalnie 20 stron)

a) uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe, W tym punkcie należy scharakteryzować obszar objęty LSR biorąc pod uwagę jedynie czynniki mające wpływ na definicję i spójność obszaru objętego LSR. Konieczne jest przedstawienie uwarunkowań przestrzennych tj. mapy obrazującej granice administracyjne LGD wraz z opisem sąsiadujących obszarów oraz podaniem powierzchni w km². Pozostałe uwarunkowania należy przedstawić jedynie w kontekście uzasadnienia spójności wewnętrznej obszaru oraz w celu wykazania specyfiki danego obszaru.

W przypadku uwarunkowań przyrodniczych/środowiskowych, zaleca się uwzględnienie informacji dotyczących obszaru objętego LSR, takich jak:

- a) ukształtowanie powierzchni,
- b) klimat,
- c) gleby (klasy bonitacyjne),
- d) bogactwa naturalne,
- e) lesistość,
- f) zasoby wodne,

- g) zanieczyszczenie środowiska (rodzaje i skala), w tym opis sąsiadujących obszarów (gminy, administracyjne LGD)

Jeżeli LSR dotyczy obszarów objętych ochroną (parki narodowe, parki krajobrazowe itp.) należy je wymienić i podać ich powierzchnię całkowitą a także wskazać, jaka część znajduje się na obszarze objętym LSR.

W przypadku uwarunkowań kulturowych zaleca się opis dóbr kultury materialnej oraz duchowej (zwyczaje, obyczaje, tradycje itp.), które składają się na dziedzictwo kulturowe obszaru objętego LSR. Jeśli jest to możliwe należy wskazać wszelkiego rodzaju produkty tradycyjne podkreślające specyfikę danego obszaru w odniesieniu do regionu.

W przypadku uwarunkowań historycznych zaleca się opis wydarzeń historycznych mających wpływ na dany obszar.

- b) ocena społeczno - gospodarcza obszaru (w tym potencjał demograficzny i gospodarczy obszaru oraz poziom aktywności społecznej),

W tym punkcie zaleca się uwzględnienie w szczególności:

- struktury wieku ludności, na podstawie aktualnych dostępnych danych z GUS,
- poziomu zatrudnienia i stopy bezrobocia (liczba bezrobotnych do liczby ludności czynnej zawodowo) podawany na podstawie aktualnych danych dostępnych w Powiatowych Urzędach Pracy,
- informacji o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru,
- informacji dotyczących działających na obszarze LGD organizacji pozarządowych,

- c) specyfika obszaru

W tym punkcie należy wykazać, o ile jest to możliwe, elementy wyróżniające dany obszar, podkreślające jego odrębność.

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR, wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

Należy przedstawić analizę mocnych i słabych stron obszaru wskazując również szanse i zagrożenia dla jego rozwoju. Sporządzając analizę należy brać pod uwagę m.in. wskazane wyżej uwarunkowania charakterystyczne dla obszaru a także potencjał obszaru odnośnie kapitału finansowego, ludzkiego, informacyjnego.

4. Cele ogólne i szczegółowe LSR oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia

W tym punkcie należy wskazać cele ogólne, strategiczne LSR, które mają charakter długofalowy, zasadniczy z punktu widzenia rozwoju obszaru, zapewniają ciągłość i trwałość rozwoju. Następnie celom ogólnym należy przyporządkować cele szczegółowe, wskazujące na praktyczną realizację celów ogólnych w okresie wdrażania LSR. Należy wykazać adekwatność celów w stosunku do LSR, cele powinny być mierzalne, konkretne, określone w czasie.

Przedstawieniu celów strategii powinien towarzyszyć opis planowanych do realizacji przedsięwzięć tj. kategorii działań, w ramach których realizowane będą konkretne operacje i projekty współpracy (jeśli dotyczy) wraz z wskaźnikami produktu, rezultatu i oddziaływania.

W tym punkcie należy wykazać spójność uwarunkowań obszaru z założonymi celami.

W LSR należy wskazać przedsięwzięcia realizowane w ramach działania:

- a) 4.1 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju tj. operacji w ramach działań osi 3 oraz tzw. małych projektów,
- b) 4.2 Wdrażanie projektów współpracy; w tym punkcie należy opisać planowane projekty współpracy z określeniem:
 - zaangażowanych partnerów (do LSR należy dołączyć porozumienie/umowę o współpracy),
 - celów,
 - działań,
 - budżetu i harmonogramu realizacji,
 - kwalifikacji i doświadczenia koordynatora,
 - procedur zarządzania i monitorowania realizacji projektu
- c) 4.3 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania („Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”). Wskazać należy planowane operacje, w tym plan komunikacyjny z uwzględnieniem grup społecznych w szczególności podmiotów i osób fizycznych z obszaru LGD mający na celu zwiększenie ich zaangażowania i aktywizację. Ponadto w planie powinien znaleźć się opis działań informacyjno-promocyjnych.

5. Misja LGD

W tym punkcie należy przedstawić myśl przewodnią funkcjonowania LGD, jaki jest podstawowy, strategiczny cel powołania LGD.

6. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR

W tym punkcie należy wykazać, że cele LSR są związane i wykorzystują elementy wyróżniające dany obszar, składające się na jego specyfikę, opisaną w pkt. 2.

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

W tym punkcie należy wskazać, w jaki sposób LSR realizuje zintegrowane podejście. Integracja może dotyczyć działań prowadzonych w jednym sektorze, wszystkich działań w ramach LSR lub określonych grup działań, albo co najważniejsze, związków między różnymi partnerami gospodarczymi, społecznymi, kulturowymi, środowiskowymi oraz zaangażowanymi sektorami. Zintegrowane podejście oznacza również zaangażowanie przedstawicieli różnych sektorów gospodarki oraz wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, kulturowych, historycznych.

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

W tym punkcie należy wykazać, w jaki sposób LSR realizuje innowacyjne podejście, które może oznaczać wprowadzanie nowego produktu, nowy proces, nową organizację lub nowy rynek. Innowacyjność na obszarach wiejskich może oznaczać transfer i adaptację innowacji opracowanych gdzie indziej, modernizację tradycyjnych form technologii (know-how) lub znajdowanie nowych rozwiązań dla stałych problemów wsi, których inne środki interwencyjne polityki nie były w stanie rozwiązać w sposób zadowalający i trwały. Może to dostarczyć nowych odpowiedzi na problemy charakterystyczne dla terenów wiejskich.

Działania innowacyjne powinny zapewniać nowatorskie wykorzystanie lokalnych zasobów, proponować nowatorskie niestosowane wcześniej rozwiązania. Ponadto, o ile to możliwe w tym punkcie należy wskazać, czy możliwe jest zastosowanie innowacyjnych rozwiązań przedstawionych w LSR na innych obszarach.

9. Procedura wyboru operacji przez LGD w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, w tym przyjęte przez LGD kryteria lokalne wraz z opisem procedury ich zmiany

W tym punkcie należy przedstawić procedury wewnętrzne wyboru operacji do realizacji w ramach LSR wykazujące podział zadań i zakres odpowiedzialności poszczególnych organów

na poszczególnych etapach procedury. Do LSR należy załączyć wzory dokumentów stosowanych podczas dokonywania oceny (karty oceny wraz z instrukcją wypełniania, wzory pism).

Określając kryteria oceny operacji należy wziąć pod uwagę ich spójność z LSR, obiektywność, przejrzystość. Należy również zapewnić ich niedyskryminujący charakter. Procedury wyboru jak również kryteria wyboru podlegać będą ocenie i zatwierdzeniu przez SW w ramach oceny LSR. Otrzymanie 0 pkt za jeden lub oba elementy jest równoznaczne z odrzuceniem LSR a tym samym wniosku danej LGD.

10. Budżet LSR dla każdego roku realizacji LSR

Budżet LSR należy przedstawić z podziałem na:

- 1) środki planowane na operacje realizowane przez wnioskodawców ubiegających się o pomoc w ramach działań osi 3, tj. „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Odnowa i rozwój wsi” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” zgodnie z celami LSR¹,
- 2) środki planowane na operacje realizowane przez wnioskodawców ubiegających się o pomoc w ramach małych projektów²,
- 3) środki planowane na operacje realizowane przez LGD w ramach realizacji projektów współpracy (działanie 4.2),
- 4) środki planowane na operacje realizowane przez LGD w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania” („Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”) (działanie 4.3).

Określając koszty należy zapewnić ich racjonalność. Przyjęte stawki w ramach poszczególnych kategorii kosztów nie mogą przekraczać limitów ustalonych na poziomie województwa.

¹ LGD ma obowiązek realizacji wszystkich działań osi 3 przynajmniej w minimalnym zakresie określonym w rozporządzeniu w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013

² LGD ma obowiązek realizacji „małych projektów” przynajmniej w minimalnym zakresie określonym w rozporządzeniu w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013

rok	rodzaj kosztu	4.1.3 – Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	4.1.3 - Odnowa i rozwój wsi	4.1.3 – Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	4.1.3 - Małe projekty	4.21 – Projekty współpracy	4.31 - Koszty bieżące LGD	4.31-Nabywanie umiejętności	4.31 - Aktywizacja	razem działania
2009	całkowite									-
	kwalifikowalne									-
2010	całkowite									-
	kwalifikowalne									-
2011	całkowite									-
	kwalifikowalne									-
2012	całkowite									-
	kwalifikowalne									-
2013	całkowite									-
	kwalifikowalne									-
2014	całkowite									-
	kwalifikowalne									-
2015	całkowite									-
	kwalifikowalne									-
razem kwalifikowalne		-	-	-	-	-	-	-	-	-

Należy pamiętać, że suma kosztów bieżących w okresie realizacji strategii stanowić może nie więcej niż 15% wszystkich wydatków publicznych poniesionych w ramach realizacji LSR. Rozliczane będą one na koniec realizacji operacji/realizacji strategii. Należy pamiętać, że jest to 15% od kwoty wydatkowanej na LSR. Oznacza to, że w przypadku gdy wydatkowana kwota na LSR będzie na koniec realizacji LSR niższa niż planowana, koszty bieżące stanowić będą 15% kwoty wydatkowanej i konieczny będzie ewentualny zwrot nadpłaconej kwoty wraz z odsetkami.

Sposób liczenia maksymalnej dozwolonej wartości kosztów bieżących LGD (15%):

Zgodnie z interpretacją przesłaną przez KE, jeżeli:

działanie 4.1.3 („wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, czyli: „różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”+ „odnowa i rozwój wsi” + „tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” + „małe projekty”) = A

działanie 4.21 („wdrażanie projektów współpracy”) = B

działanie 4.31 („funkcjonowanie lokalnej grupy działania”) = C (koszty bieżące) + D (nabywanie umiejętności) + E (animacja) = F

czyli suma środków na oś 4 to $S = A + B + F$

wówczas: gdy $C \leq 15\% S \rightarrow \text{OK}$

11. Opis procesu przygotowania LSR

Punkt ten powinien zawierać następujące informacje:

- 1) sposób i procedury opracowania/aktualizacji LSR,
- 2) podmioty biorące udział w tym procesie,
- 3) przeprowadzone konsultacje społeczne

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR z uwzględnieniem:

Punkt ten powinien zawierać następujące informacje:

- 1) sposób i procedury aktualizacji/zmiany LSR,
- 2) sposób wdrażania LSR,
- 3) podmioty biorące udział w tym procesie aktualizacji/zmiany,
- 4) podmioty biorące udział w procesie wdrażania

13. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej

Ewaluacja własna ma na celu ocenę zrealizowanych przez LGD operacji pod względem przyczyniania się do osiągnięcia założonych celów. Wyniki przeprowadzonej ewaluacji mogą prowadzić do aktualizacji/zmiany planowanych w LSR operacji. W tym punkcie należy więc przedstawić sposób wykorzystania informacji uzyskanych podczas przeprowadzania ewaluacji własnej oraz ich powiązania z aktualizacją LSR.

14. Powiązania LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

W tym punkcie należy przedstawić powiązania LSR m. in. z Regionalnymi Programami Operacyjnymi, Programem Operacyjnym „Kapitał ludzki”, Programem Operacyjnym „Innowacyjna gospodarka”. Przedsięwzięcia i operacje realizowane w ramach LSR powinny być komplementarne w stosunku do innych programów, stanowić ich uzupełnienie i przyczyniać się do kompleksowego, zrównoważonego rozwoju danego obszaru.

15. Planowane działania/przedsięwzięcia/operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze LSR

W tym punkcie należy opisać działania, operacje, które LGD jako beneficjent planuje realizować w ramach innych programów. Należy również wskazać mechanizmy zabezpieczające przed nakładaniem się pomocy w ramach PROW i innych programów m.in. sposób finansowania poszczególnych osób zatrudnionych w LGD zapobiegający

podwójnemu finansowaniu, mechanizmy uniemożliwiające realizację podobnych operacji z dwóch różnych źródeł. Operacje realizowane ze środków innych programów powinny mieć charakter komplementarny w stosunku do tych realizowanych w ramach PROW.

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Należy opisać, w jaki sposób operacje wskazane w LSR przyczynią się do rozwoju regionu, należy więc wziąć pod uwagę w szczególności strategię rozwoju regionalnego. Pojęcie „region” oznacza poziom NUTS II, a więc poziom województwa. Niemniej jednak, jeżeli obszar działania lokalnej grupy działania wykracza poza zasięg województwa, należy również traktować ten obszar jako region, z tym, że dotyczy on wtedy więcej niż jednego województwa.

17. Informacja o załącznikach